

Werk

Titel: Ad Emin. et Rev. principem Carolvm S. R. E. Card. Rossettv[m] Episcopvm faventinu

Jahr: 1646

Kollektion: Zoologica

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN367611805

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611805>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611805>

LOG Id: LOG_0100

LOG Titel: De Falcone Albo. Cap. IX.

LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN367611716

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611716>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611716>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

10 plantę pedis, oculos flammeos, ardentē. Colore est Falconum peregrinorum. Cranium superius benè planum est, & retrò in capite non prominet, continuum serè collo. Hæc Albertus, *Cranium.* qui addit esse & aliud Falconum genus, quod semper quasi volaturum alas extendat.

L O C V S.

NIDVLARI hunc scribit Albertus in rupibus inaccessis, uti peregrinum, & similiter quocumque ut eundem, de nido euolantem capi.

V O L A T V S.

30 VELOCISSIMVS est, eodem etiam teste, insuper & altissime volat, ita ut hominis visum effugiat.

M O R E S . V E N A T V S.

F Acile, inquit idem Albertus, cicuratur, & bonis moribus præditus est, audax & strenuus adeo, ut Anseres syluestres, Ardeas & Grues deiciat. Nec contentus est vnam auem *Quæ ante veniunt.* deiecis- se, sed multas vulnerat. Socios aucupij plures desiderat, propter sui paruitatē, & auim, quas venatur, magnitudinem. Ceterū Falconarius quidā eremita narrauit mihi se aliquando huius generis Falcones tres viro cuidā nobili vendidisse, qui statim ut fortè Anseres *Multis Anseres à stribus gibbos.* albi syluestres apparuissent, emissi, altissimum Anserū volarum superarūt, ita ut à nemine amplius præsentium conspicerentur. Et cum vir ille nobilis amissos Falcones conqueretur, paucis latius Anseres vulneribus debilitati cadere circa eos cœperūt, inuēti, sunt plusquam viginti *si Falconibus vulnerati.* Anseres deiciti. Tandem etiam Falcones reuocati ad instrumētum reuocatorum redierunt. Erant autem Anseres omnes lethaliter saucij, ac si cultello diuersis sui corporis partibus vulnerati fuissent. In causa est, quoniam hic Falco non statim inter descendendum percutit, sicut alia Falconum genera, sed potius, cum à descensu rursus ascendere incipit. Tunc enim posteriore ungula ante pectus disposita ferit, ideoq; longum vulnus, & lethale inducit, & sæpè adeo fortiter ferit, ut unguem suum sibi amputet, ac seipsum valde lædat in pectore, vel etiam quandoque occidat. Alterum verò illud gibbosi Falconis genus, quod semper alas tanquā ad volandum extendere diximus, animosius quidem est, quàm robustius.

40 N V T R I T I O . I N S T I T V T I O .

G Enus hoc Falconum eodem auctore pascendum est cibis planè recentibus, & adhuc calorem spirantibus. Sic enim plurimum proficit. Si tamen alijs interdū carnibus cibetur, curandum, ut illæ leues sint, sicut carnes altitium & recentes, aut saltem nō putridæ, & in aqua frigida ablutz. Nam Aues rapaces ventriculū admodū debile, & tenui pellicula contextū habent, quāmobrem in salubri cibo facili afficitur. Itaq; leui etiam occasione, cibum crudum reuomunt, præsertim si graui, & melancholica carne, vel ad putredinem disposita pasti fuerint. Hoc genus Falconum diu mane & vespere manu gestari desiderat, Nam quando affectum fuerit, manui hominis libentissime insidet, & libenter ad eam redit. *Cibus Carnes. Rapagium autem ventriculus.*

30 D E F A L C O N E A L B O . Cap. IX.

EPTIMVM inter Falcones locum ille, qui à colore albus speciatim cognominatus est, sibi vendicat, cum quod Peregrino maior sit, tum quia fortis, ac intrepidus, strenuus ac robustus. Volatum quoque et si non velocissimum, saltem diutinum ac perseverantem exercet, ut interim cæteras dotes, quibus reliquis sequentibus præstat, taceam.

D E S C R I P T I O.

a L. 23.
cap. 11
Color, eius
que causa

Falco hic (inquit a Albertus) ita in varietate subalbidus est, sicuti (de quo in capite de peregrino a nobis actum est) niger seu carbonarius. In dorso, & alis subalbus est. Alibi verò maculas siue guttas habet valde albas alijs guttis sub pallidis interpositas. Albedinis causa est regio, in qua nascitur, frigida, & humida. Maior est Falcone peregrino, & multum accedit ad similitudinem Lanarij albi, qui per campos insidiatur muribus. Quare quidam natum esse crediderunt primùm ex Falcone peregrino patre, & Lanaria alba matre, quod falsum esse audacia eius ostendit. Figura etiam pedum, vnguium, rostri, ac totius corporis naturâ Falconis præ se fert, quamvis crura habeat crassiora, & nodosiora, quàm Falco niger. Quod ei accidit propter temperamentum humidum. Vnde crura eius magis crassa sunt, quàm illius, cui 20

Crura
crassa, &
nodosa
sunt.

Ad hunc Falconem meo iudicio redigi debet, quem nunc damus, quem q̃ ante biennium Domia. Iulianus Griffonius nepos meus charissimus ab Illustri Angelo Gallo Vrbinate, Equite Meliteni, vnâ cum sequenti eius descriptione acceptum, Roma ad me transmisit. Descriptio ea talis erat; Sparuerius (Sic enim ille uocabatur) cuius a me qualitates scire aues, corpore erat toto coloris lactei, sed maculis flauis, quæ tamen nisi penitus introspicerentur, & ipsæ quoque albae apparebant. Alæ cæterorum pulcherrimorum Sparueriorum simillimæ, sed candidissimæ ac sine maculis. Cauda pennas habebat duodecim, coloris pariter candidi, & flauis maculis conspersas, quarum tamen apparentiam pennarum una, eaq̃ præcipua, & velut reliquarum tegumentum, quæ tota candida erat, nobis eripiebat, & tanquam in uaginam quandam eas recondebat. Rostrum item album magis erat, quàm cæruleum. Vngues & pedes cæterorum Accipitrum more lutei. Oculi flauis & nigri; & fluedo illa nihil maior 30

Rostrum,
luteum,
oculis.

erat, quam in nondum mutato Accipitre, quem vulgò Soro dicimus, quamvis tamen forum fuisse hunc minimè crediderim; fieri enim potuit, ut fluedinem illam à peculiari quadam sui temperie retinuerit, alioqui necesse erat, ut cùm mutaretur, ad albedinem ea inclinaret; atque istæ ex proprio experimento loquor, qui diu hanc Accipitrariam artem exercui apud Illustrissimum Principem Bisignanum, necnon apud Serenissimum Hetruriæ Ducem, cui nem hanc emi, alio q̃, ceu raram atque peregrinam. Audio tamen Serenissimum Ferrariæ Ducem Herculemeiusdem coloris Sparuerium habuisse, qui maiora etiam animalia, ut Gallos, & Cornices caperet. Audio item & Urbini similem auem captam esse, quæ apud Serenissimum illius Urbis Ducem, ad cuius manus peruenerat, mortua, tredecim uncias penderet, quod pondus in eiusmodi aue haud parum admirandum est. Noster Sparuerius statura erat alta, erat magnus, & superbus, non edebat, nisi oculis, vt sic, clausis, tuncque cum maxima audiret. Occidebat pullos; unde auem multi pretij fore aliquando, prædixeram, 40 nisi immatura mors nobis illum eripisset. postquam mensẽ unum uiuis eum alueram alitibus. Causam mortis indaganti, superstitibus quidam aucupes fascinatũ fuisse respondebant. Multi ad me nobiles videndi eius causa veniebant, & tam pulchram, & vensitam auem admirabantur. Nam à longè eam infirmitibus tuncno apparebat candidior: vnde forte Sparuerium Tartarum fuisse quispiam non inepte existimet, quoniam ibi volucres omnes albas esse, & robustissimas afferunt. Hactenus itaque ille, qui cùm Sparuerium hanc auem vocaret, nos quoque nomen immutare nolimus, quamvis multos fore certò sciremus, qui Falconis speciem quandam potius, quam Sparuerij, iudicaturi essent.

Forma.

Pulchritudo.
Sparuerius
Tartarus

L O C V S.

Albū hunc Falconem, inquit, Alberrus, mittit Septentrio, & Oceanus è Noruegia, Sue-
tia Estonia, & finitimis fylis ac montibus.

VOLA.

VOLATVS.

Q Vanquam (verba sunt Alberti) non tã velox in volando sit, quã niger, diutius tamen in aulium persequutione duat, & hac in parte compenfat, quod deest velocitati.

VENTVS. MORES.

T Estatur Tardius præstantem, & audacem esse Falconem album, præsertim si adultior seu hornorinus (vulgò Sorus) captus fuerit. Attestatur huic Albertus, dicens cum non esse minus audacem nigro, etiam si frigidiori, humidiori; sit temperatura. Nam (inquit) cum robustior nigro sit, virium suarum fiducia ipsum quoque audacem reddit. Præterea etiam si Lanario similis sit, nusquam tamen à natura Falconis degenerat, nec mores Lanarij refert. Nam cum inter venandum ascenderit, non more Lanarij alis suspensus maeret, sed statim, vt Falco ferit,

INSTITVTIO VSVS.

T Ardius ad volatum, seu venatum auium non emittendum esse hunc Falconem asserit, antequam penas mutauerit, id est, nisi anniculus sit, aut bimus. Tunc enim demum robur integrum, ac perfectum assequi. Quod ad nutritionem, & aucupium attinet, nihil ab alijs distare videri Albertus tradit.

DE LANARIO GALLORVM. Cap. X.

*Lanarij
duplex ge-
ner.*

*Cur Galli-
cus dica-
tur.*

C VM inter vltimos Accipitres de Lanario particulatim ageremus, monuimus duplex Accipitrum, qui Lanarij dicuntur, & quidem diuersissimum, genus esse, vnum nempe ignobile, & ignauum, infimis meritò Accipitribus accensendum, cuius historiam suo loco enarrauimus, alterum verò generosum, ac strenuum toto habitu, ac natura, atque adeo specie à priori diffidens, quod Gallicum eo vocari meretur; quod omnium rei accipitriaræ authorum testimonio Gallie peculiare sit, & proprium. De hoc seorsim instituendum sermonem, & quidem istoc loco putauimus eoque potissimum quod à Gallis omnibus inter nobiliores Accipitres recensetur, & Falconis nomine virtutis meritò donetur. Viribus enim cum corporis, tum animi, multis etiam Falconibus præluet, ideoq; Rubeo dicto, & cyanopodi aliisque minus generosis præponi meretur, ac octauum in Falconum classe ordinem, dignitatis ratione haud temerè sibi vendicat.

NOMINA.

*Laniens.
Laniens.*

H Os Galli Faulcons Laniers vocant. Mari seu tertiaro Laneret, nomen dant. Italis similiter Falconi Lanini dicuntur. Vnde vulgò Latinam Lanarii Falconis vocem factam auuimo.

DESCRPTIO.

*Alberti La-
narius q.
a l. 2. ap.
22.
b l. 1. q.*

Q Vemadmodum Lanarium Gallicum à Lanario Alberti (hic, n ex a Buteonum familia esse videtur, & Bureo albus quibusdam dicitur) toto cælo differre certò scio, ita etiam sum incertus, an mihi hæreo, num quem Galli Tardius, & b Bellonius describunt, & celebrant, idem sit cum eo, quem Carcanus noster graphicè depingit. Itaq; non ab re separatim, licet in eodè capite, & cum adiecta distinctione de vtroq; agendum putauim, nec confundendam historiam, ne quod semper vnicè cau, lectori tenebras offunderem, aut confusionè aliquam parerem. Dubitandi mihi hæc causa est, quòd cum descriptionem ab vtrisque authoribus positam sibi mutuò confero, in plerisque quidem conuenire, in paucis verò discrepare eam video, præsertim quod ad figuram, seu formam exteriorem attinet. Nam Italicus magis flavus, Gallicus magis albo, & nigro varius videtur. E contrario verò actionibus multò sunt dissimilimis. Etenim vel ipso Carcano teste, ac iudice, Gallicus tã animi, quàm corporis fortitudinem

*Lanarij
Gallicus, &
Italicus dif-
ferentia.*